

PM 2020:02

Direkta och indirekta sysselsättnings- effekter av ROT-reformen

LANDSBYGDSKOMMUNERNA ÄR DE STORA VINNARNA av rot-reformen. Men leder reformen till fler arbetstillfällen och vilken är bruttokostnaden per arbetstillfälle? Det har Tillväxtanalys studerat.

Dnr: 2018/203

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Studentplan 3, 831 40 Östersund
Telefon: 010 447 44 00
Fax: 010 447 44 01
E-post: info@tillvaxtanalys.se
www.tillvaxtanalys.se

För ytterligare information kontakta: Sofia Tano
Telefon: 010-447 44 14
E-post: sofia.tano@tillvaxtanalys.se

Förord

Detta pm är den femte och sista delstudien inom Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Tillväxtanalys, ramprojekt *Skapar branschspecifika skattelättnader tillväxt?* som pågått åren 2018 och 2019. I denna studie utvärderar vi effekter på sysselsättningen av ROT-avdraget. Vi har använt en kontrafaktisk analysmodell för att uppskatta de direkta och indirekta sysselsättningseffekterna som reformen skapat..

Tillväxtanalys har i tidigare delstudier gjort en beskrivande analys av de näringslivs- och sysselsättningsförändringar som har skett för företag som utfört RUT- respektive ROT-tjänster. Vi har också utvärderat RUT-avdragets effekter på företagsnivå när det gäller anställningar, nettoomsättning, arbetsproduktivitet och överlevnad. Tillväxtanalys har även tidigare utvärderat sänkningen av momsen på restaurang- och cateringtjänster. Tillsammans ger studierna en bred bild av vilka sysselsättningseffekter som kan förväntas av skattesubventioner.

Utvärderingen av ROT-avdraget har utförts med Raps-modellverktyg. Körningarna i Raps har utförts av konsultföretaget WSP Sverige. Tillväxtanalys vill särskilt tacka Martin Lagerö och Jonas Börjesson från WSP. Marcus Jernström har från Tillväxtanalys sida varit delaktig i utformning av rapporten och underlag till WSP. Projektledare har varit Sofia Tano, analytiker vid Tillväxtanalys. Elin Engberg och Maria Nordin Skult, båda vid Tillväxtanalys har bidragit med textarbete och analys. Tillväxtanalys vill även tacka alla som på olika sätt bidragit i arbetet.

Östersund, januari 2020

Anne Kolmodin

T.f. Avdelningschef, Infrastruktur och Investeringar

Tillväxtanalys

Innehåll

Sammanfattning	7
Summary	9
1 Inledning	11
2 Metod och analysupplägg	13
2.1 Beskrivning av modellverktyget Raps.....	13
2.2 Typlän	15
2.3 Så utför vi modellberäkningarna.....	16
2.3.1 Om ROT-företagen "läggs ner"	16
2.3.2 Om ROT-reformen inte hade införts.....	17
3 Sysselsättningen i ROT-företagen och dess spridningseffekter	18
3.1 Antalet sysselsatta i ROT-nischade företag	18
3.2 Indirekt sysselsättning till ROT-nischade företag	20
3.2.1 I vilka branscher uppstår indirekta sysselsättningseffekter?	21
4 Resultat av alternativa scenarier	22
4.1 Skattning av direkta sysselsättningseffekter.....	22
4.2 Direkt sysselsättningseffekt i de ROT-nischade företagen i olika län	24
4.3 Indirekta sysselsättningseffekter av de ROT-nischade företagen	25
4.4 Samlade effekter av de ROT-nischade företagen	26
4.5 Bruttokostnaden för ett ROT-jobb.....	28
5 Våra antaganden och betydelsen för resultaten	29
Referenser.....	31
Bilaga 1: Regiontyp baserat på kommungrupper.....	32
Bilaga 2: Täckningsgrad per regiontyp.....	34
Bilaga 3: Effekter som andel av sysselsättning.....	35
Bilaga 4: Branschfördelning av indirekta effekter	36

Sammanfattning

Detta PM är den sista delstudien i ramprojektet ”*Skapar branschspecifika skattelättnader tillväxt?*” Tidigare delstudier har innehållit deskriptiva beskrivningar av RUT- och ROT-nischade företag samt en effektutvärdering av RUT-reformen under perioden 2010–2015. I detta PM studeras sysselsättningseffekterna av ROT-reformen under samma period.

Resultaten visar en ökning av antalet sysselsatta i ROT-nischade företag. Flest antal sysselsatta finns i de tre storstadskommunerna medan den största sysselsättningseffekten av reformen är i landsbygdskommuner.

Effektutvärdering via Raps

I denna utvärdering har vi valt att använda oss av modellverktyget Raps, Regionalt analys- och prognosystem. Raps är en input/output-modell för regional planering och prognostisering som innehåller statistisk om bland annat demografi, arbetsmarknad och regional ekonomi. Genom en vidareutveckling av Raps har vi genomfört kontrafaktiska analyser det vill säga jämfört den faktiska utvecklingen av sysselsättningen i ROT-företagen med ett hypotetiskt scenario där ROT-reformen aldrig införs.

Ekonomi- och arbetsmarknadseffekter enligt scenariot

Studien omfattar ROT-nischade företag enligt Skatteverkets definition. Det är företag där det totala beloppet för ROT-tjänster uppgår till minst 10 procent av löneutbetalningarna under ett och samma år. Modellberäkningar visar att år 2010 sysselsatte dessa företag uppskattningsvis 177 000 personer. År 2015 ökade antalet sysselsatta till drygt 214 000 personer. Det är en ökning av antalet sysselsatta med nästan 21 procent vilket kan jämföras med att den totala sysselsättningen i Sverige som ökade med knappt 8 procent under motsvarande period.

Enligt våra beräkningar skulle antalet sysselsatta i de ROT-nischade företagen ha varit mellan 11 000 och 16 000 färre år 2015 om reformen inte införts. I beräkningen har vi inte tagit hänsyn till en alternativ användning av de medel som ROT-avdraget kostar.

I modellberäkningarna i Raps har vi även estimerat de spridningseffekterna i ekonomin. Utifrån det kan vi uppskatta att ROT-företagen skapar ytterligare mellan 0,14 och 0,31 arbetstillfällen hos underleverantörer. Dessa effekter som kan ses som indirekta är främst koncentrerade till näringsgrenarna offentliga tjänster, företagstjänster samt handel.

Enligt regeringens beräkningar uppgår de totala kostnaderna för ROT-avdraget till cirka 92,5 miljarder kronor mellan 2010–2015. Om detta ställs i relation till våra beräkningar ligger bruttokostnaden för ett arbetstillfälle inom ett ROT-nischat företag mellan 5,8 och 8,4 miljoner kronor, att jämföra med RUT-avdraget där motsvarande kostnad uppskattats till mellan 1,6 och 1,9 miljoner kronor.

Störst sysselsättningseffekt i landsbygdskommuner

Flest antal sysselsatta finns i de tre storstadskommunerna men resultaten visar att störst sysselsättningseffekt från ROT-reformen finns i landsbygdskommuner. Ser vi till andelen sysselsatta i förhållande till befolkning har ROT-reformen haft störst effekt i *avlägset och mycket avlägset belägna landsbygdskommuner*.

Huvuddelen av de sysselsatta i ROT-nischade företag är lokaliserade till storstadskommunerna och kringliggande kommuner. De tre storstadslänen stod för nästan hälften av alla sysselsatta i de ROT-nischade företagen år 2015.

Resultaten visar att ROT-reformen har haft större betydelse för landsbygdskommuner än för storstadskommuner även om flest antal jobb skapats i storstadskommuner.

Summary

This report is the last study in Swedish Agency for Growth Policy Analysis' (Growth Analysis) project *Do industry-specific tax subsidies promote growth?* Previous studies include a descriptive analysis of firms using the ROT and RUT tax deduction and an effect/impact evaluation of the RUT tax deduction during 2010–2015. In this study, we evaluate the employment effects of the ROT tax deduction during the same period.

The results show an increase in the number of employees in ROT specialized firms. Most of the employees work in the three urban municipalities, while the largest effects of the reform are found in remote municipalities.

Evaluating the effects with the Raps-model

In this study/evaluation we use the Raps model tool, a regional analysis and prognosis system, to study the employment effects. Raps is an input/output model specifically designed to predict regional development. It contains statistics on demography, labor market, and regional economy. Due to a further development of the Raps model, we have carried out counterfactual analyzes This means that we compare the actual development of employment in ROT specialized firms with a hypothetical scenario where the ROT tax deduction is never introduced.

Economic and labour market effects

The study is focused on ROT specialized firms. As defined by the Swedish Tax Agency, ROT specialized firms includes firms where the total amount of performed ROT services are at least 10 percent of the salary payments for a given year. In 2010 these firms employed approximately 177,000 persons. In 2015 this number had increased to 214,000 employees. These figures correspond to an employment increase of almost 21 percent. This can be compared with the total employment in Sweden, which increased by almost 8 percent during the same period.

According to our calculations, the number of employees in ROT specialized firms would have been between 11,000 and 16,000 less if the ROT tax deduction never was introduced. These calculations do not consider an alternative use of the means spent on the ROT tax subsidy.

The Raps model also estimate the indirect effects associated to the ROT specialized firms. Based on these calculations, we estimate the indirect effect to be between 1,14 and 1,31 jobs. This means that for each job created in a ROT specialized firm, between 0,14 and 0,31 job is created elsewhere in the economy. These indirect effects are mainly concentrated in the public service sector, business services and trade.

The total cost of the reform amounts to approximately SEK 92,5 billion between 2010-2015. If this is compared to our calculations, the gross cost of a job at a ROT specialized firm is between SEK 5,8 and 8,4 million. In comparison, the total cost for the tax deduction on household services (RUT) is estimated at between SEK 1,6 and 1,9 million.

Largest effects in remote regions

Most employees in the ROT specialized firms are situated in urban cities and adjacent municipalities. In 2015, almost half of the employees at ROT specialized firms are located in the three largest counties in Sweden. As a share of total employment, the ROT tax

deduction show the largest effects in remote and very remote rural municipalities. In these areas, the effect are almost 0,6 percent of total employment. In urban cities the corresponding number is just below 0,4 percent.

1 Inledning

Skatteavdraget för reparation, ombyggnad och tillbyggnad, eller ROT-avdraget, har funnits i olika omgångar sedan mitten av 1990-talet. Syftet var att stimulera sysselsättningen inom byggbranschen under lågkonjunkturer. Från slutet av 2008 infördes skattereduktionen som en permanent åtgärd. Det är denna reform som är i fokus för vår studie.

ROT-reformens huvudsakliga syfte var att motverka svartarbete och öka arbetskraftsutbudet, både hos köparna av tjänsterna och i företagen som utför tjänsterna. Reglerna innebär att privatpersoner får dra av 50 procent av arbetskostnaderna för ROT-arbete i sin deklaration, upp till ett tak på maximalt 50 000 kronor per person och år. År 2009 infördes den så kallade fakturamodellen, vilken innebär att företagen gör avdrag för skattereduktionen direkt i fakturan till kunden och sedan ansöker om resterande belopp hos Skatteverket.¹

Tillväxtanalys har tidigare gjort en deskriptiv studie av utvecklingen av ROT-avdraget mellan 2010 och 2015 med fokus på företagen, företagarna och de anställda som utför ROT-tjänster.²

Kostnaden för ROT-reformen under den studerade perioden 2010–2015 är 92,5 miljarder kronor.³ Ett sätt att försöka sätta kostnaden av en reform i ett sammanhang är att försöka uppskatta hur många jobb den har skapat. Syftet med denna studie är därför att analysera sysselsättningseffekter som uppstått till följd av ROT-reformen.

I denna studie har vi valt att genomföra en så kallad kontrafaktisk analys med hjälp av det regionala analys- och prognosystemet (Raps). Det betyder att vi jämför den faktiska utvecklingen av sysselsättningen i ROT-företagen med ett hypotetiskt scenario där ROT-reformen inte införs. De effekter vi presenterar i denna studie är således ett resultat av en modellering av verkligheten. Metoden och upplägget av studien finns beskrivet i avsnitt 2.

Analysen bygger på data över ROT-utbetalningar till företag

Tillväxtanalys har tagit fram ett dataunderlag över företag som fått ROT-utbetalningar för utförda ROT-arbeten under perioden 2010–2015, vilket denna studie baseras på.⁴ Dessa data har matchats med mikrodata från SCB:s register över företagens ekonomi (FEK) och den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS).⁵ Det gör det möjligt att följa företagen över tid och få information om nyckelvariabler som antalet anställda, omsättning, geografisk placering etcetera i dessa företag.⁶ Perioden som studeras är mellan 2010 och 2015 vilket är de helårsdata som vi har tillgängligt för utbetalningar av rotavdraget.

Vi gör samma avgränsning som i vår deskriptiva studie att studera så kallade ROT-nischade företag. För att företagen ska räknas som ett ROT-nischat företag krävs det att det totala beloppet för ROT-tjänster under ett år uppgår till minst 10 procent av

¹ Prop. 2008/09:178.

² Tillväxtanalys (2019a).

³ Baserat på redovisade utbetalningar för rotavdrag, se <https://skatteverket.entricscape.net/catalog/9/datasets/11>.

⁴ För beskrivning se Tillväxtanalys (2019a).

⁵ Se <https://www.scb.se/vara-tjanster/bestalla-mikrodata/vilka-mikrodata-finns/foretagsregister-och-foretagsundersokningar/foretagens-ekonomi>

⁶ Av sekretesskäl gör vi ytterligare en avgränsning, genom att exkludera företag om antalet anställda totalt i en bransch och kommun understiger 5 anställda.

löneutbetalningarna under samma år. Detta är samma definition som används i Skatteverket (2011), och syftar till att identifiera företag som utför ROT-tjänster som en mer betydande del av verksamheten, och inte som enstaka tjänster.⁷ Det innebär också att det finns både företag som endast har 10 procent av sin verksamhet kopplat till ROT-tjänster och företag där ROT-tjänster utgör hela verksamheten. Hur denna definition kan påverka resultaten diskuteras i kapitel 5.

I denna studie beräknar vi både direkta sysselsättningseffekter för de företag som omfattas av ROT-reformen och spridningseffekter till underleverantörer av insatsvaror och -tjänster. På så sätt kompletterar vi och utvecklar vi den deskriptiva studien.

Analys ur ett geografiskt perspektiv

En reform som tar sikte på att stimulera sysselsättningen i en specifik bransch kan tänkas ha olika effekter i olika delar av landet. Vi undersöker därför även hur reformen når olika delar av Sverige. Förutom på länsnivå redovisas resultaten enligt en regionindelning som baseras på olika kommuntyper. Denna regionindelning består av följande sex kommuntyper:

- Storstadskommun
- Tät kommun nära en större stad
- Tät kommun avlägset belägen
- Landsbygdskommun nära större stad
- Landsbygdskommun avlägset belägen
- Landsbygdskommun mycket avlägset belägen

Klassificeringen av kommuntyper är baserat på befolkningstäthet och närheten till storstad.⁸ Definitionen och den geografiska spridningen av kommuntyperna som ligger till grund för denna regionindelning återfinns i bilaga 1.

⁷ Samma definition används i de deskriptiva studierna av både ROT- och RUT-avdraget. Se Skatteverket (2011) bilaga 5 eller Tillväxtanalys (2018) och (2019a).

⁸ Tillväxtanalys (2014a).

2 Metod och analysupplägg

Det finns metodologiska svårigheter med att utvärdera en reform som införs över hela Sverige vid samma tidpunkt. Alla företag som utför ROT-tjänster omfattas av subventionen och det saknas ett så kallat kontrafaktiskt utfall. Det innebär att det inte finns en liknande jämförelsegrupp av företag som inte omfattas av reformen.

Vi har i en tidigare utvärdering av RUT-avdraget använt oss av en metod där vi med en *difference-in-difference* modell skattar effekter i jämförelse med andra tjänstebranscher.⁹ En nackdel med denna metod är att de företag vi jämför med utför andra typer av tjänster.

I denna studie har vi valt att använda modellverktyget Raps (Regionalt analys- och prognosystem).¹⁰ Raps är en input/output modell som är anpassad för analyser och prognoser på kort och lång sikt. Vi har valt att använda denna modell då en utveckling av systemet gör det möjligt att utföra kontrafaktiska analyser. Det betyder att vi jämför företagens utveckling, med eller utan ROT-reformen. Vi jämför alltså företagens faktiska utveckling med en konstruerad företagsutveckling skapad i Raps (se avsnitt 2.3). Resultaten är en uppskattning av effekterna. Den syftar till att ge en bild av hur ROT-reformen har påverkat sysselsättningen. I avsnitt 5 redogör vi för hur den bilden kan tänkas vara påverkad av de antaganden som vi har gjort.

2.1 Beskrivning av modellverktyget Raps

Raps är en multiregional input/output-modell (MRIO-modell) bestående av fem delmodeller¹¹ som på olika sätt ger varandra data, se figur 1. Raps introducerades 1999 och systemets databas har sedan dess i stort sett årligen uppdaterats med ny statistik för senast tillgängliga år. Även de parametrar som uttrycker demografiska och ekonomiska antaganden har vid flera tillfällen uppdaterats utifrån mer aktuella förutsättningar. De teoretiska grunder som ligger bakom modellen beskrivs i Tillväxtanalys (2014a).¹²

I grunden är Raps ett verktyg som är anpassat för studier och analyser med inriktning mot regionalekonomisk utveckling. Statistiken och modellerna i Raps är anpassade för analyser och prognoser på kort och lång sikt. Med kontinuerligt uppdaterad statistik och SCB:s demografiantaganden, långtidsutredningens antaganden om produktivitetsutveckling per bransch där Finansdepartementets modell med nationella antaganden om ekonomisk utveckling och Konjunkturinstitutets modell för branschnedbrutna nationella ekonomiska antaganden ingår sätts det ramverk som Raps-modellen förhåller sig till. Tillsammans med ett antal justerbara parametrar kan Raps-modellsystem användas för att skapa prognoser och alternativa scenarier på regional nivå. En fördel som Raps har relativt tillgängliga SCGE-modeller är att Raps kan hantera 49 branscher och 60 eller 21 regioner.¹³

⁹ Se Tillväxtanalys (2019b).

¹⁰ Se <https://tillvaxtverket.se/statistik/regional-utveckling/regionalt-analys-och-prognosystem-raps.html>

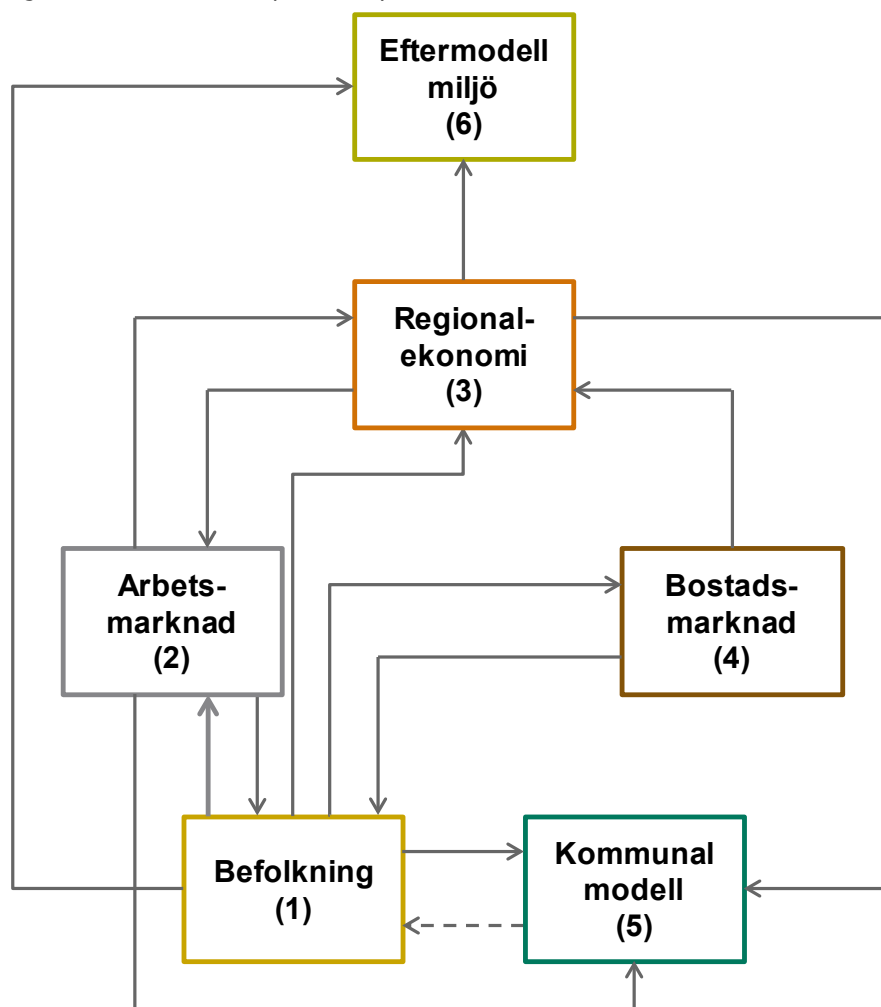
¹¹ Samt en eftermodell för skattning av genererade koldioxidekvivalenter. Denna delmodell föder ingen av de andra delmodellerna och används inte här varför den inte beskrivs närmare.

¹² se: Tillväxtanalys (2014a)

<https://tillvaxtverket.se/download/18.7181173715880126457a0d0e/1480513536165/En+orientering+om+modellens+teoretiska+grunder.pdf>

¹³ I vår utvärdering använder vi 21 regioner motsvarande län, se avsnitt 2.2.

Figur 1 Delmodellerna i Raps modellsystem.

Källa: Tillväxtanalys (2014a)

Hur vi använder Raps

Sedan en tid tillbaka är det även möjligt att göra kontrafaktiska analyser i Raps.¹⁴ Vi gör det genom att utgå från tidigare startår än det senaste och återskapa den ekonomiska och demografiska utvecklingen för att sedan införa alternativa händelseutvecklingar.¹⁵

Raps-modellen har använts länge och prövats ett flertal gånger för att skatta prognoser. Modellen har bland annat använts av Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) för regionala scenarioanalyser, av Tillväxtanalys för utvärdering av gruvnäringen i

¹⁴ Tillväxtverket (2018) Möjlighet till flexibelt startår i Raps, se <https://tillvaxtverket.se/download/18.711df2ad168b89e48861a721/1549443474794/Flexibelt%20bas%C3%A5r.pdf>

¹⁵ Beräkningarna i denna rapport är genomförda i Raps version 5.04, se https://tillvaxtverket.se/download/18.337e794816aab9d87b097e23/1558533224066/Modellspecifikation_5.04_maj%202019.pdf

Malmfälten, av Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) för analys av fordonsindustrin, av Tillväxtverket för utvärdering av etableringen av Facebook med flera.¹⁶

Däremot använder vi modellen på ett nytt sätt genom att använda det till att skapa en kontrafaktisk utveckling. Tidigare har den främst använts till modellering av framtida scenarier. Vid skapandet av kontrafaktiska historieskattningar har dock antaganden i Raps mindre betydelse än vad som är fallet vid prognosberäkningar.¹⁷

2.2 Typlän

Möjligheten att använda ett flexibelt startår och således utföra kontrafaktiska analyser finns endast tillgängligt i den enregionala modellen för Raps. Det innebär att vi måste genomföra analyser län för län. Eftersom fullständiga analyser för samtliga län innebär ett för omfattande arbete, har vi i beräkningarna använt oss av typlän. Typlän är de 10 av 21 län som vi genomför modellkörningarna. För övriga län, använder vi multiplikatorerna från det typlän med störst strukturell likhet.

Eftersom vi endast utför beräkningar inom ett län så mäts effekter inom länen. En konsekvens av detta är att gränsöverskridande effekter på ROT-reformen inte kan beräknas.

För att kunna skatta trovärdiga resultat behöver modellberäkningarna innehålla både en klar majoritet av samtliga anställda i ROT-företagen och av de olika kommuntyperna. Vi har därför valt ut typlän utifrån två kriterier; dels ska antalet sysselsatta i de utvalda länen tillsammans utgöra minst 75 procent av det totala antalet sysselsatta inom ROT-nischade företag. Dels ska minst 50 procent av kommunerna inom var och en av de sex kommuntyperna täckas in totalt sett.¹⁸ I tabell 1 listar vi de län som vi väljer som typlän samt vilka typlän de övriga länen baseras på. Resultaten från modellberäkningen av typlänen och kommuntyperna appliceras sedan på resterande län och kommuner.

¹⁶ Se Tillväxtanalys (2010), NUTEK (2009), ITPS (2009) och Tillväxtverket (2014)

¹⁷ Se avsnitt 2.3 Tillväxtverket (2018).

¹⁸ Täckningsgraden per kommuntyp återfinns i bilaga 2.

Tabell 1 Presentation av län och typlän

Län	Typlän	Län som beräkningarna baseras på
Stockholms län	Ja	Stockholms län
Uppsala län		Skåne län
Södermanlands län		Skåne län
Östergötlands län	Ja	Östergötlands län
Jönköpings län		Värmlands län
Kronobergs län		Värmlands län
Kalmar län		Norrbottnens län
Gotlands län		Gävleborgs län
Blekinge län		Norrbottnens län
Skåne län	Ja	Skåne län
Hallands län		Skåne län
Västra Götalands län	Ja	Västra Götalands län
Värmlands län	Ja	Värmlands län
Örebro län	Ja	Örebro län
Västmanlands län		Örebro län
Dalarnas län	Ja	Dalarnas län
Gävleborgs län	Ja	Gävleborgs län
Västernorrlands län		Dalarnas län
Jämtlands län		Västra Götalands län
Västerbottens län	Ja	Västerbottens län
Norrbottnens län	Ja	Norrbottnens län

2.3 Så utför vi modellberäkningarna

Vi utför analysen av effekter på sysselsättningen av ROT-reformen i två steg. Upplägget i de två stegen beskrivs i detta avsnitt.

2.3.1 Om ROT-företagen "läggs ner"

Det första steget i vår analys är att sammanställa samtliga ROT-nischade företag och dess sysselsatta i Raps-modellen. Begreppet sysselsatta innefattar både anställda samt företagare. Därefter "lägger" vi ner samtliga ROT-företag under perioden 2010–2015. Syftet med denna beräkning är att kvantifiera den direkta omfattningen av sysselsättningen i de ROT-nischade företagen. Det andra syftet är att skatta vilka eventuella spridningseffekter denna sysselsättning har i termer av företag som levererar tjänster till ROT-företagen. Eftersom alla företag i modellen är kopplade till varandra genererar en "nedläggning" av dessa företag en effekt hos underleverantörer samt övrig konsumtion i samhället. På så sätt kan Raps även skatta eventuella spridningseffekter i sysselsättning till andra branscher än ROT-branschen. Däremot kan inte Raps separera den del av spridningseffekterna som uppstår till följd av förändringen i efterfrågan av insatsvaror mot den efterfråga som sker till följd av en växande eller krympande ekonomi. Den senare uppskattas dock utgöra en betydligt mindre andel av de skattade spridningseffekterna.

Definitionen av att använda definitionen av ROT nischade företag innebär att vi inkluderar företag som både har endast 10 procent av sin verksamhet kopplat till ROT-tjänster och de

som har 100 procent. Denna variation kan tänkas ge en överskattning av resultaten eftersom för företag med en lägre andel ROT-verksamhet är det inte säkert att all sysselsättning är direkt kopplad till ROT-avdraget. Däremot vill vi fånga den största delen av kostnaden för subventionen och därför valt att inkludera en stor andel av företagen som använder ROT-avdraget. Definitionen av ROT-nischade företag påverkar inte storleken på spridningseffekterna.

2.3.2 Om ROT-reformen inte hade införts

I det andra steget jämför vi den faktiska utvecklingen med ett alternativt scenario där ROT-reformen inte införs under analysperioden.

Eftersom vi inte vet hur sysselsättningen skulle ha utvecklats om inte ROT-reformen införts skattar vi en statistisk regressionsmodell som fungerar som det alternativa scenariot. ROT-företagen finns till största del inom byggbranschen. Vi använde modellantaganden i Raps och grundläggande ekonomisk teori för att komma fram till vilka variabler som är relevanta för att skatta sysselsättningen i byggindustrin. I val av variabler fokuserar vi på de hushållsrelaterade tjänsterna det vill säga efterfrågan på renovering och tillbyggnad hos hushåll och vad som förklarar den efterfrågan.

Regressionsmodellen bygger på sysselsättningsutvecklingen utifrån de förutsättningar som rådde före reformen 1991–2009. Sysselsättningen inom byggbranschen förklaras i vår modell av total folkmängd, antal småhus, sammanräknad förvärvsinkomst samt total förvärvsfrekvens.¹⁹ Genom att tillämpa modellen på perioden 2010–2015, ges ett modellberäknat värde på sysselsättningen inom byggindustrin om arbetsmarknaden hade fungerat på samma sätt som åren innan ROT-reformen infördes. Resultatet från den skattade regressionsmodellen blir:

$$\text{Sysselsättning} = 30243 + 0,0273 * \text{Befolkning} + 0,203 * \text{Antal_småhus} + -11,23 * \text{Medianinkomst} + 37285,2 * \text{Förvärvsfrekvens} + [\text{Dummyvariabler per län}]$$

¹⁹ Fler olika variationer av modellen skattades men denna valdes då den har bäst förklaringsgrad på 93 procent. Det innebär att med de förklaringsvariabler som vi använder förklarar dessa 93 procent av utvecklingen av sysselsättningen.

3 Sysselsättningen i ROT-företagen och dess spridningseffekter

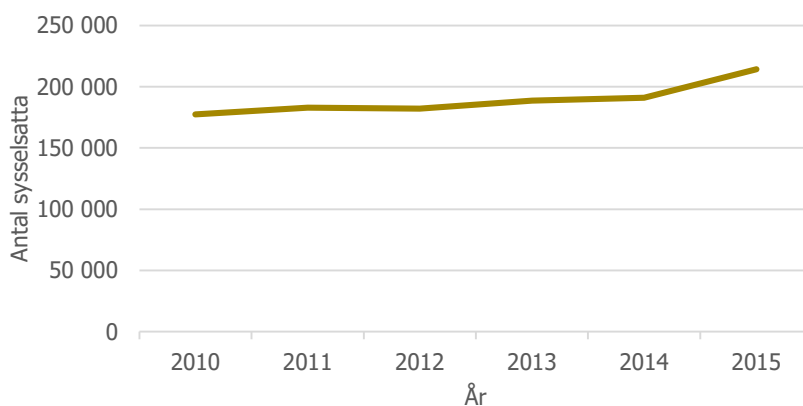
I detta avsnitt beskriver vi sysselsättningsutvecklingen i ROT-företagen under perioden 2010–2015. För 2015 beskriver vi även hur denna sysselsättning fördelas mellan län och olika regiontyper. En ökad sysselsättning i en bransch får sysselsättningseffekter i andra branscher. ROT-reformen kan således ha spridningseffekter till andra branscher. Vi kallar dessa effekter för indirekta sysselsättningseffekter. I detta avsnitt visar vi hur vi använder Raps för att skatta storleken på dessa indirekta sysselsättningseffekter.

3.1 Antalet sysselsatta i ROT-nischade företag

I figur 2 redovisar vi sysselsättningsutvecklingen i ROT-nischade företag under perioden 2010–2015. Under perioden ökade antalet sysselsatta från 177 000 sysselsatta år 2010 till drygt 214 000 sysselsatta år 2015. Det motsvarar en sysselsättningsökning på nästan 21 procent under perioden. Vilket är en bättre utveckling i jämförelse med den totala sysselsättningen i Sverige som växte knappt 8 procent under motsvarande period.²⁰

Sysselsättningsökningen i de ROT-nischade företagen skedde främst mellan 2014 och 2015 då antalet sysselsatta i företagen ökade med drygt 23 000 personer. Men även under perioden 2010–2014 var den procentuella sysselsättningsutvecklingen något starkare bland de ROT-nischade företagen jämfört med det nationella genomsnittet. Vad den stora ökningen det sista året beror på kan vi i denna studie inte svara på. Däremot skedde en förändring av ROT-avdraget med start 1:a januari 2016. Avdragets storlek sänktes från 50 procent till 30 procent av arbetskostnaderna. Denna förändring beslutades i maj 2015.²¹

Figur 2 Antal sysselsatta i ROT-nischade företag 2010–15

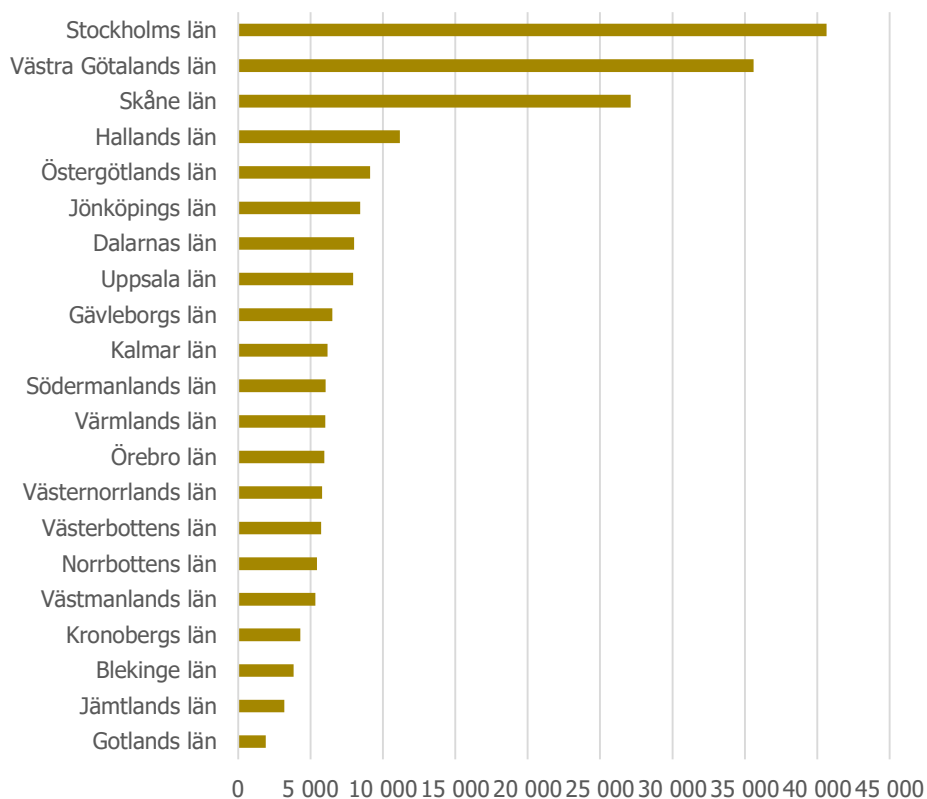

Huvuddelen av de sysselsatta i ROT-nischade företag finns i storstadslänen, se figur 3. 2015 svarar de tre storstadslänen för drygt 103 000 av de sysselsatta vilket motsvarar nästan hälften, 48 procent, av samtliga sysselsatta i ROT-nischade företag. Flest antal sysselsatta i ROT-företagen finns i Stockholms län (nästan 41 000 anställda) och minst antal i Gotlands län (strax under 2 000 anställda). I viss utsträckning är antalet sysselsatta i ROT-nischade företag korrelerat med länens befolkningsstorlek.

²⁰ Enligt SCB:s statistikdatabas på www.scb.se uppgick antalet sysselsatta i Sverige till 4 392 720 år 2010 och 4 725 345 år 2015. Det motsvarar en sysselsättningsökning med 7,6 procent i Sverige under perioden 2010–2015.

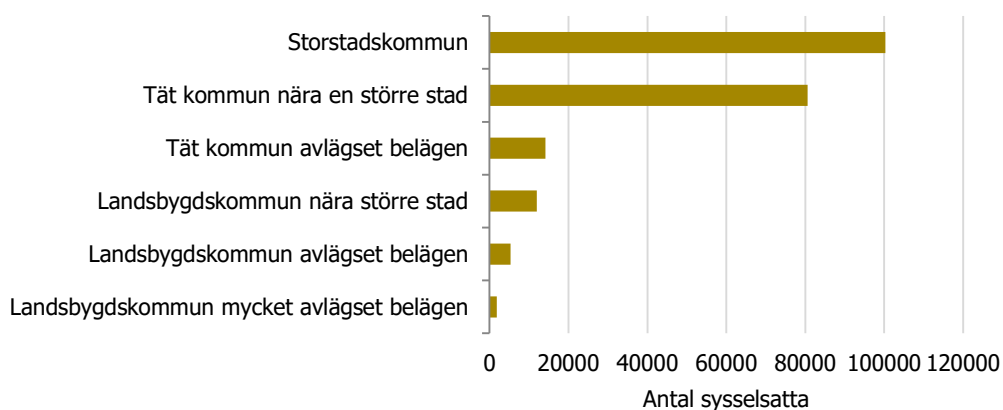
²¹ Regeringen. 2015. Förändringar av husavdraget. Lagrådsremiss från Finansdepartementet.

Figur 3 Antal sysselsatta i ROT-nischade företag 2015 per län

I figur 4 redovisas sysselsättningen bland ROT-nischade företag fördelat på regiontyp (se bilaga 1). Ju större befolkningmängd eller ju högre befolkningstäthet en region har desto större är antalet sysselsatta i ROT-nischade företag. År 2015 var över 180 000 sysselsatta i ROT-nischade företag i de två regiontyperna *storstadskommun* och *tät kommun nära en större stad*. Därmed svarar dessa två regiontyper för nästan 85 procent av den totala ROT-sysselsättningen.

Figur 4 Antal sysselsatta i ROT-nischade företag år 2015, per kommuntyp

Sett till andelen av den totala sysselsättningen i en kommuntyp är dock ROT-nischade företag viktigast i avlägset och mycket avlägset belägna landsbygdskommuner, där de utgör nästan 6 procent av alla sysselsatta. Motsvarande andel i storstadskommuner är 4

procent. Antal sysselsatta i ROT-nischade företag som vi redovisar ovan betecknar vi som den totala sysselsättningsomfattningen i ROT-nischade företag under perioden 2010–2015.

3.2 Indirekt sysselsättning till ROT-nischade företag

Varje person som sysselsätts i en bransch genererar en ökad sysselsättning även i andra branscher. Detta som en följd av det beroende och utbyte branscher har genom köp och försäljning av varor och tjänster sinsemellan. På motsvarande sätt ger minskad sysselsättning inom en bransch ringar på vattnet och leder till minskad sysselsättning också i andra branscher. Det gör det intressant att försöka uppskatta storleken på de indirekta effekter på sysselsättningen som ROT-reformen ger upphov till. Däremot är det inte möjligt i Raps att skilja på de indirekta effekter som sker till följd av förändring i underleverantörers efterfrågan och de som sker till följd av minskad konsumtion. Den förra utgör dock den största delen av de indirekta effekterna.

Spridningseffekterna kan mätas med hjälp av en så kallad sysselsättningsmultiplikator. Den visar hur många jobb som försvinner i bakomliggande underleverantörsled för varje jobb som försvinner från de ROT-nischade företagen. Genom att sätta de indirekta sysselsättningseffekterna i relation till de direkta sysselsättningseffekterna kan sysselsättningsmultiplikatorn beräknas för de ROT-nischade företagen. Sysselsättningsmultiplikatorn är kvoten mellan total effekt (direkt och indirekt) och direkt effekt enligt:

$$\text{Sysselsättningsmultiplikator} = \frac{(\text{Direkt} + \text{Indirekt effekt})}{\text{Direkt effekt}}$$

I tabell 2 redovisar vi sysselsättningsmultiplikatorerna – det vill säga hur stor den totala sysselsättningseffekten är för varje direkt sysselsatt – per regiontyp mellan åren 2010 och 2015. I regiontypen *storstadskommun* uppgick sysselsättningsmultiplikatorn år 2015 till 1,31. Det innebär att för varje sysselsatt som försvinner bland de ROT-nischade företagen i denna regiontyp försvinner ytterligare 0,31 sysselsatta i andra företag och branscher. I övriga regiontyper uppgår sysselsättningsmultiplikatorn år 2015 till kring 1,15, det vill säga för varje sysselsatt som försvinner bland de ROT-nischade företagen i dessa regiontyper försvinner ytterligare 0,15 jobb i andra företag och branscher. De indirekta sysselsättningseffekterna är alltså större i regiontypen *storstadskommun* vilket kan förklaras av att denna region är betydligt större än övriga regiontyper och att indirekta effekter endast beräknas inom det egna länet.

Förutom att spridningseffekterna varierar mellan regiontyperna, varierar de också över tid. Detta beror både på produktivitetens utvecklingen och på branschammansättningen av de ROT-nischade företagen.

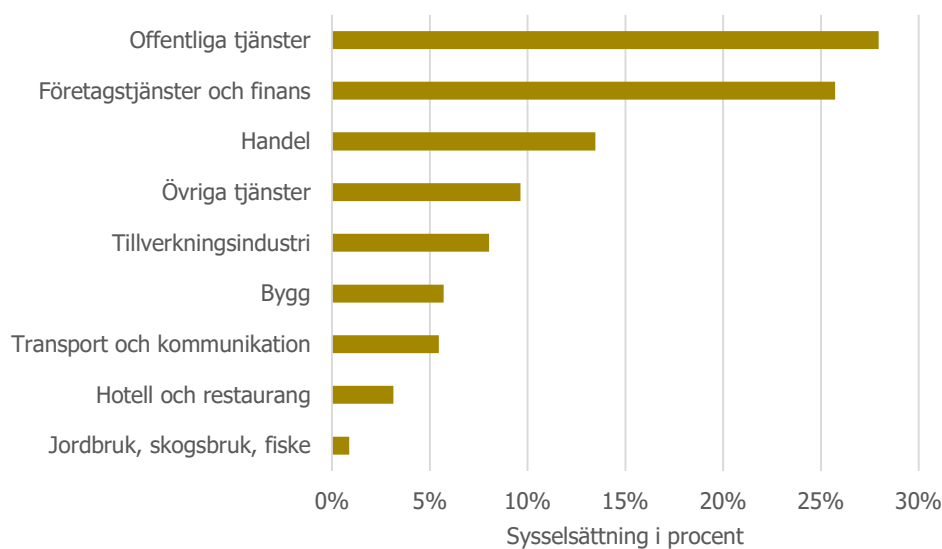
Tabell 2 Multiplikator för beräkning av spridningseffekter per regiontyp, 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Storstadskommun	1,17	1,20	1,22	1,22	1,22	1,31
Tät kommun nära en större stad	1,09	1,10	1,10	1,10	1,10	1,14
Landsbygdskommun avlägset belägen	1,10	1,11	1,11	1,11	1,11	1,15
Landsbygdskommun nära större stad	1,10	1,11	1,11	1,11	1,11	1,14
Tät kommun avlägset belägen	1,10	1,11	1,11	1,11	1,12	1,15
Landsbygdskommun mycket avlägset belägen	1,10	1,11	1,11	1,12	1,12	1,16

3.2.1 I vilka branscher uppstår indirekta sysselsättningseffekter?

Genom att bransch kategorisera resultaten från beräkningen av den indirekta sysselsättningseffekten kan vi urskilja vilka andra typer av branscher och företag som påverkas av ROT-reformen, vilket vi redovisar i figur 5. Resultaten visar att det framförallt är två branscher som påverkas indirekt av ROT-reformen, *Offentliga tjänster* och *Företagstjänster och finans*.²² Mer än hälften av den indirekta sysselsättningen till följd av de ROT-nischade företagen uppstår inom dessa två branscher.

Figur 5 Indirekt sysselsättning för ROT-nischade företag, fördelning per bransch

Anm. Avser genomsnittet för åren 2010–2015)

²² I Raps-verktyget finns 49 branscher indelat på en något grövre nivå än 2-siffrig SNI-klassificering. Se <https://tillvaxtverket.se/download/18.44e3775616dbc4404f9c3a96/1571924706649/Raps%20branschindelning%2046%20till%20SNI%202007.xlsx>

4 Resultat av alternativa scenarier

4.1 Skattning av direkta sysselsättningseffekter

Finanskrisen – en yttre påverkan på sysselsättningen

Efter att ha gjort beräkningen med regressionsmodellen som vi beskrev i avsnitt 2.3.2 ser vi att det är en stor skillnad mellan det faktiska värdet och det beräknade värdet.

Beräkningarna av direkta effekter från denna modell ger oss en ökning av sysselsatta med 64 000 personer. Vi bedömer detta resultat som ett osannolikt scenario. Vi väljer därför att undersöka yttre faktorer som kan vara orsak till denna avvikelse.

Från år 2008 ser vi en drastisk nedgång i sysselsättningen på arbetsmarknaden. Detta sammanfaller med finanskrisen 2008 vilket är en händelse som inte antas ha ett kausalt samband med ROT-reformen. Därför behöver vi ta hänsyn till finanskrisen i beräkningarna. Det är dock inte självklart hur detta ska göras. Vi väljer att göra det på två olika sätt:

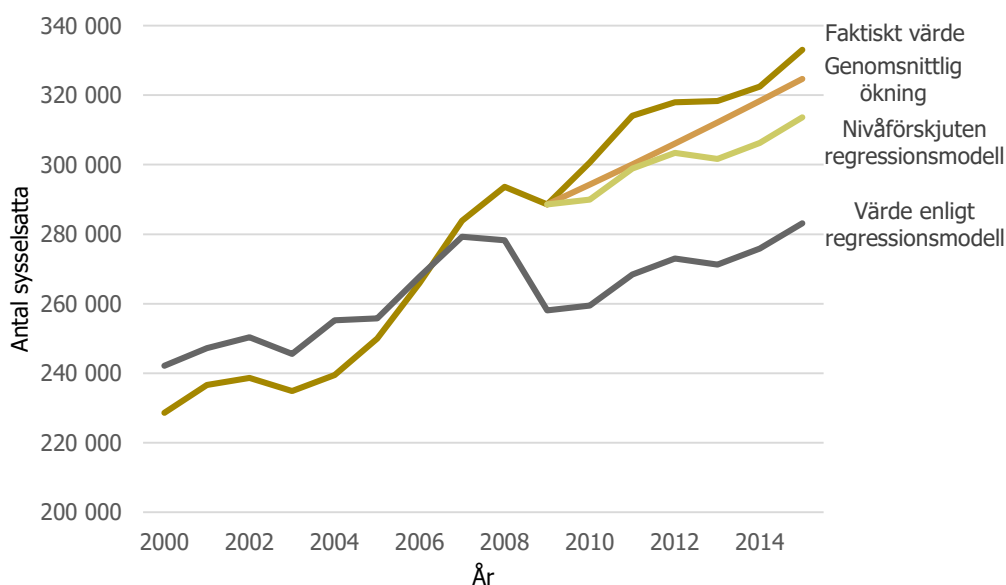
- 1) Regressionsmodellens utveckling flyttas upp för att matcha den faktiska utvecklingen från år 2009 (nivåförskjuten regressionsmodell)
- 2) Den genomsnittliga förändringen mellan 1991-2008 appliceras på perioden 2009–2015 (genomsnittlig ökning)

Dessa genererar två alternativa scenarier. Var och en av dessa jämförs med den faktiska utvecklingen. Skillnaden utgör en uppskattning av ROT-reformens effekt på sysselsättningen. De två beräkningsmodellerna ger något olika resultat. Vi väljer därför att redovisa den modellberäknade sysselsättningsförändringen av ROT-reformen som ett spann mellan dessa två resultat.

Skattade direkta sysselsättningseffekter

I figur 6 illustrerar vi utvecklingen enligt de olika beräkningarna för byggindustrin. Dessa ställs i relation till den faktiska utvecklingen av branschen, vilken representeras av den guldfärgade heldragna linjen. I skattningen av effekter tar vi bort överskottet av den sysselsättning som vi antar ha skapats till följd av ROT-reformen (skillnaden mellan scenarioalternativet och den faktiska utvecklingen). Övrig sysselsättning i den totala undersökningspopulationen antas ha utvecklats eller skapats ändå.

Figur 6 Sysselsättning inom byggindustrin 2000–2015

ROT-nischade företag befinner sig till största delen inom näringsgrenen *Byggindustrin*, men sådana företag finns även inom andra näringsgrenar. För dessa näringsgrenar (*Parti- och detaljhandel*, *Företagstjänster* samt *Övriga näringsgrenar*) har inte motsvarande regressionsmodeller skattats, eftersom de ROT-nischade företagen totalt sett utgör en mycket liten andel av den totala företagsstocken inom dessa branscher. Vi antar i stället att den relativa utvecklingen inom byggindustrin gäller även för de ROT-nischade företagen inom de övriga branscherna.

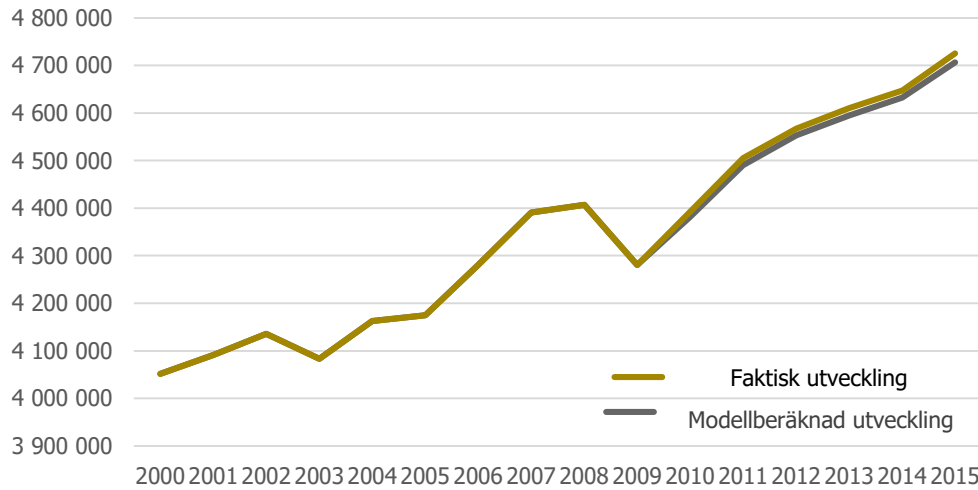
Utifrån ett antagande om att förutsättningarna i övrigt är desamma kan differensen mellan den faktiska sysselsättningsnivån och det modellberäknade värdet antas vara de jobb som faktiskt uppstått genom ROT-reformen. Det gör det möjligt att skatta direkta och indirekta sysselsättnings effekter inom de aktuella branscherna.

I figur 7 redovisar vi den totala sysselsättningen i Sverige mellan 2000 och 2015, samt den modellberäknade sysselsättningen utan ROT-reformen, baserat på den nivåjusterade regressionsmodellen (se avsnitt 2.3.2). Den modellberäknade utvecklingen visar en lägre sysselsättning från ROT-reformens införande år 2010. Vi skattar effekten på sysselsättningen inom ROT-nischade företag med de två alternativa scenarierna, den skattade nivåförskjutna regressionsmodellen och den genomsnittliga ökningen (se avsnitt 2.3.2). Enligt den nivåförskjutna regressionsmodellen beräknas den direkta effekten, år 2015 vara 16 000 sysselsatta. I beräkningarna som baseras på den genomsnittliga ökningstakten är effekten cirka 11 000 sysselsatta.

År 2010 sysselsatte ROT-nischade företag totalt 177 000 personer. De direkta effekterna i relation till sysselsättningen i branschen blir därmed mellan 6,2 och 9,0 procent. Detta resultat är något lägre än resultaten från utvärderingen av effekter på sysselsättning av RUT-reformen. I den studien skattas effekten till mellan 8,3 och 10 procent.²³

²³ Variationen beror på vilka branscher som ingår i kontrollgruppen av företag, se Tillväxtanalys (2019b).

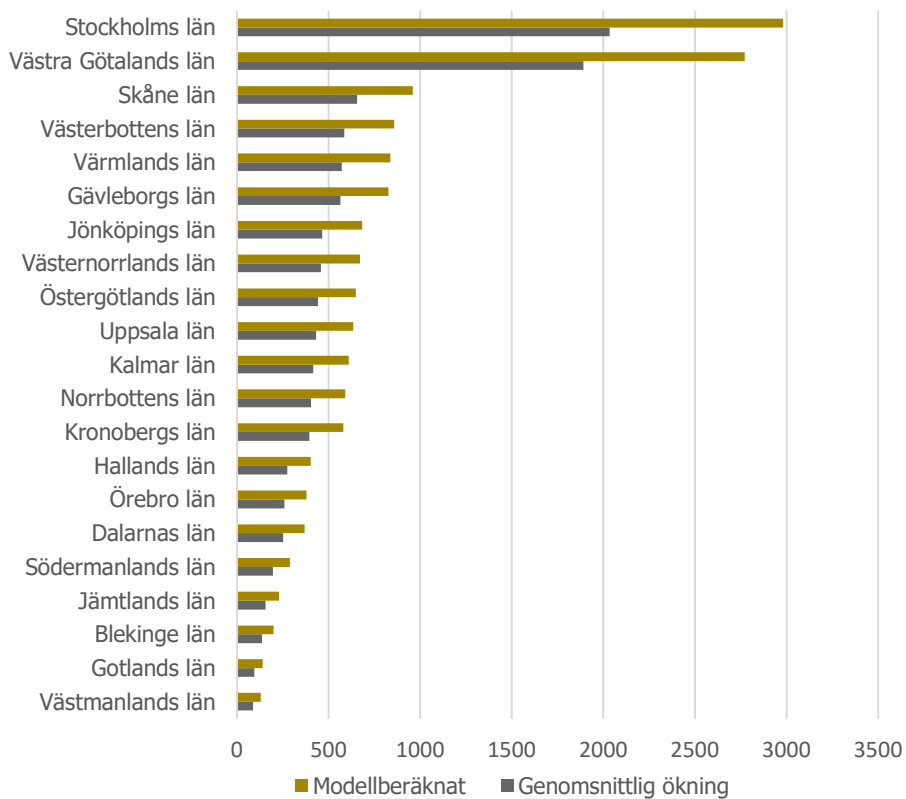
Figur 7 Total sysselsättning i riket enligt faktisk utveckling (med ROT-reformen) och modellberäknad utveckling (utan ROT-reformen)

4.2 Direkt sysselsättningseffekt i de ROT-nischade företagen i olika län

Vi redovisar i figur 8 den direkta sysselsättningseffekten för de två olika beräkningssätten fördelat på samtliga län.

Figur 8 Minskad sysselsättning inom ROT-nischade företag (direkt effekt) år 2015 i alternativt scenario

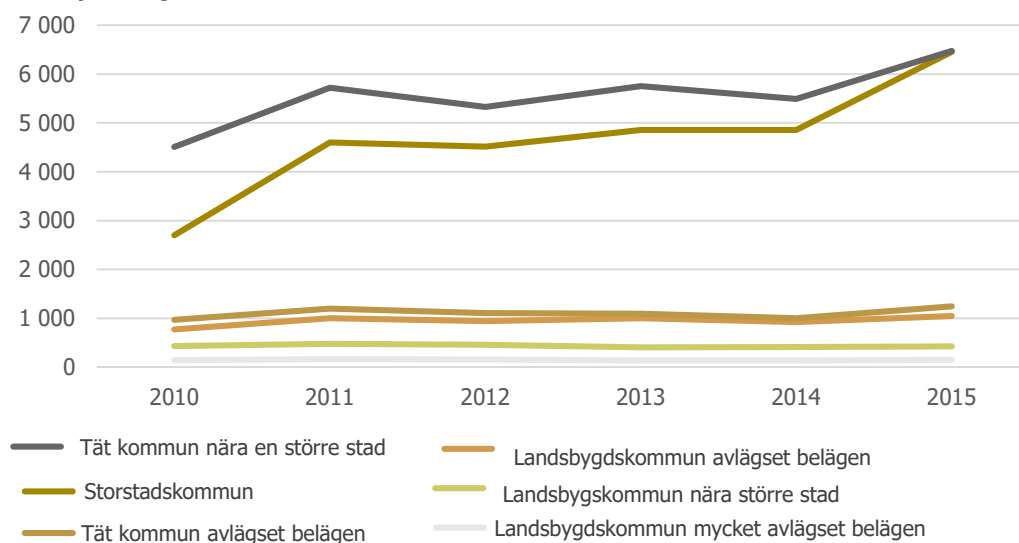

Storstadslänen står för den största minskningen av sysselsättningen inom ROT-nischade företag i alternativscenariot. I Stockholms län antas sysselsättningen år 2015 vara nära

4 500 respektive 3 100 personer lägre och i Västra Götaland 3 200 respektive 2 200 lägre. Den minsta skillnaden i alternativscenariot mot det faktiska utfallet beräknas ha uppstått i Västmanlands (knappt 150 respektive 100 personer) och Gotlands län (160 respektive 100 personer).

När resultaten grupperas till de olika kommuntyperna, framgår det att det är i storstadskommunerna som antalet sysselsatta beräknas ha minskat mest i vårt tänkta alternativscenario utan ROT-reformen. Som framgår av figur 9 är det också i storstadskommunerna som förändringen skulle ha varit störst över tid.

Figur 9 Minskad sysselsättning inom ROT-nischade företag per regiontyp i alternativt scenario enligt nivåförskjuten regressionsmodell, år 2010–2015

Enligt modellberäkningarna, baserat på den nivåförskjutna regressionsmodellen, skulle antalet sysselsatta i ROT-företagen i *storstadskommunerna* vara cirka 2 700 lägre än det faktiska utfallet år 2010. För år 2015 beräknas denna skillnad vara nära 6 500 färre sysselsatta. I *täta kommuner nära en större stad* beräknas skillnaden mellan antalet sysselsatta mellan alternativscenariot och det faktiska utfallet vara mer konstant över tiden, men beräknas år 2015 bli lika stor som i storstadskommuner. Inom övriga kommuntyper är skillnaden mer konstant eller svagt minskande över tid. Resultaten visar därmed att ROT-reformen har skapat flest jobb inom storstadskommuner. Framförallt ökade skillnaden kraftigast i den kommuntypen under den studerade perioden. Effekter som andel av den totala sysselsättningen är störst i *avlägset och mycket avlägset belägna landsbygdskommuner*. Andelen är mellan 0,4 och 0,5 procent i dessa kommuntyper. Effekterna är minst, cirka 0,2 procent, i *storstadskommuner*. Figur över direkta effekter som andel av sysselsättning per kommuntyp finns i figur 12 i bilaga 3.

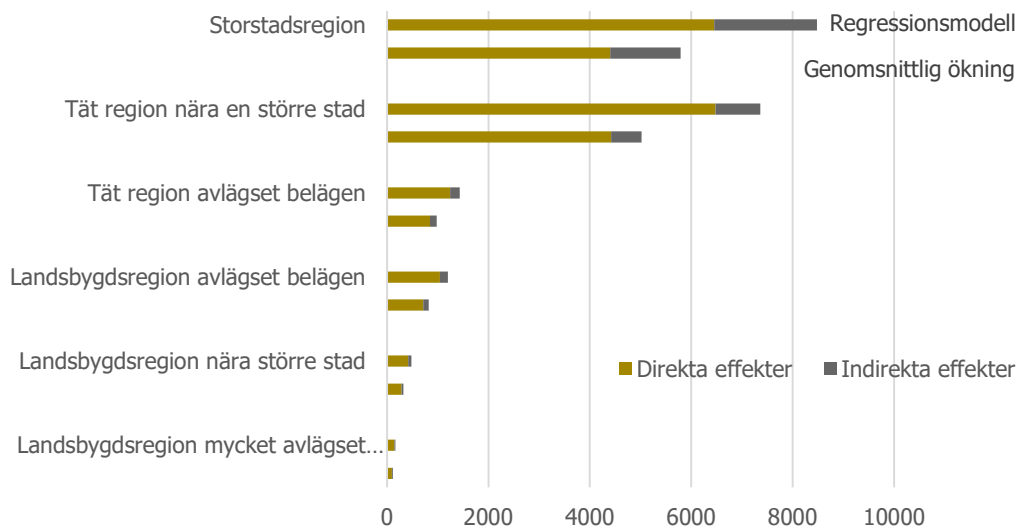
4.3 Indirekta sysselsättningseffekter av de ROT-nischade företagen

Till den direkta effekten på sysselsättning som ROT-reformen medför tillkommer indirekta sysselsättningseffekter. Vi har visat i avsnitt 3 hur dessa kan beräknas.

Storleken på de indirekta effekterna varierar mellan kommuntyper, och tid. Detta beror både på produktivitetsutvecklingen och på branschammansättningen i de ROT-nischade

företagen. För beräkningen av indirekta effekter i det alternativa scenariot använder vi oss av de multiplikatorer som vi skattat i avsnitt 3.2.

Figur 10 Direkt och indirekt sysselsättningsminskning i alternativt scenario per regiontyp, år 2015

Figur 10 visar den totala skillnaden i sysselsättning för de två alternativscenarier som vi beskriver i avsnitt 2.3.2, uppdelat på direkta och indirekta effekter. Beräkningarna enligt regressionsmodellen visar att år 2015 skulle sysselsättningen i *storstadskommunerna* vara nära 8 500 personer lägre om ROT-reformen aldrig genomförts, varav drygt 2 000 genom indirekta effekter. I tätta regioner nära en större stad skulle 7 400 färre varit sysselsatta enligt beräkningarna, varav cirka 900 genom indirekta effekter. Totalt sett skulle sysselsättningen i hela landet ha varit nära 19 000 personer lägre utan ROT-reformen, varav drygt 3 000 genom spridningseffekter. Baserat på beräkningar med genomsnittlig ökningstakten är motsvarande antal 13 000 personer, varav drygt 2 000 genom indirekta effekter.

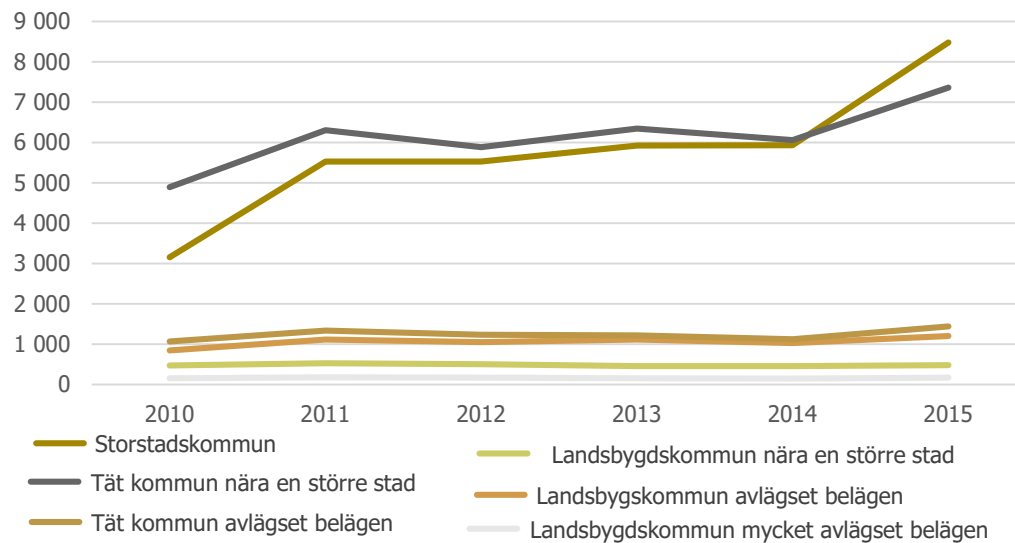
Medan sysselsättningen i ROT-nischade företag till stor del är koncentrerad till näringsgrenen *byggindustrin* – och till en liten del ett par andra branscher – så är spridningseffekterna fördelade på ett flertal andra branscher. Sammansättningen av branscher varierar dock en del mellan olika kommuntyper, se figur 14 i bilaga 4. De indirekta effekterna ser vi främst inom *offentliga tjänster* och detta gäller samtliga kommuntyper utom *storstadskommuner*. Där är det istället *företags- och finanstjänster* som dominerar. Inom övriga kommuntyper utgör *företags- och finanstjänster* endast några enstaka procent. Inom samtliga regiontyper är också *handel* en stor näringsgren bland de indirekta effekterna.

4.4 Samlade effekter av de ROT-nischade företagen

Sammantaget tyder analysen på att utan ROT-reformen skulle sysselsättningen varit lägre än den faktiska sysselsättningen under den studerade perioden. Utifrån våra beräkningar skattar vi – beroende på vilken beräkningsmetodik som används – storleken på antalet jobb till mellan 13 000 och 19 000 jobb som inte skulle ha funnits 2015 om reformen inte genomförts.

I figur 11 redovisar vi den totala effekten på sysselsättningen enligt det alternativa scenariot per kommuntyp över tid. Med de indirekta effekterna inräknade, är det i *storstadskommuner* som sysselsättningen skulle minska mest utan ROT-reformen, åtminstone i analysperiodens slut. Skillnaden i totalt antal sysselsatta mellan alternativscenariot och den faktiska utvecklingen ökade i storstadskommunerna från drygt 3 000 sysselsatta år 2010 till nära 8 500 år 2015, det vill säga mer än en dubbling. Skillnaden är inte riktigt lika påtaglig i *tät kommun nära en större stad*, där skillnaden går från knappt 5 000 till drygt 7 000. I övriga kommuntyper är skillnaden över tid mellan alternativscenariot och faktiskt utfall marginell eller svagt minskande.

Figur 11 Samlade effekter på sysselsättning, per kommuntyp i alternativt scenario, 2010–2015

Våra resultat kan sättas i relation till arbetsmarknadens totala storlek i de olika kommunerna. I figur 13 i bilaga 3 redovisar vi ROT-reformens sysselsättningsökning som andel av samtliga sysselsatta per kommuntyp.

Beräkningarna enligt kommuntyper visar att *storstadskommuner* och *täta kommuner nära en större stad* utgör nästan 85 procent av ökningen av antalet sysselsatta inom ROT-nischade företag. Även om det totala antalet sysselsatta i våra beräkningar är störst i kommuner med hög befolkningstäthet, är sysselsättning i ett ROT-företag i relativa termer inte lika betydelsefull i denna regiontyp. Det är istället i landsbygdskommuner, både de som är avlägset respektive mycket avlägset belägna, som ROT-reformen varit relativt sett viktigast för sysselsättningen. År 2015 utgjorde dessa jobb nära 0,6 procent av samtliga sysselsatta i *landsbygdskommun avlägset belägen*, medan de stod för mindre än 0,4 procent av sysselsättningen i *storstadskommuner*. Detta tyder på att betydelsen av att ROT-nischade företag etableras är viktigare i landsbygdskommuner, trots att flest antal jobb skapats i *storstadskommuner*.

Däremot minskar skillnaderna i andel av hela arbetsmarknaden mellan kommunerna över tid. I *storstadskommuner* ökar andelen ROT-relaterade sysselsatta, medan den minskar eller var i stort sett oförändrad i de flesta övriga kommuntyper. Dock var inte denna förändring tillräcklig för att helt utjämna skillnaderna.

4.5 Bruttokostnaden för ett ROT-jobb

ROT-avdraget innebär en kostnad för statsbudgeten, vilken de positiva effekter som avdraget för med sig måste vägas mot.²⁴ Våra skattningar av ROT-reformens effekter kan vi använda för att beräkna bruttokostnaden per skapat jobb.

Den totala kostnaden för utbetalt belopp för ROT-tjänster är 92,5 miljarder kronor under den studerade perioden 2010–2015.²⁵ Utifrån resultaten av de direkta effekterna av ROT-avdraget blir kostnaden per jobb mellan 5,1 och 8,4 miljoner. Tar vi även hänsyn till de indirekta effekterna hamnar bruttokostnaden för ett så kallat ROT-jobb mellan 4,8 och 7,1 miljoner.

I Tillväxtanalys (2019b) fann vi att kostnaden per RUT-jobb ligger mellan 1,55 och 1,87 miljoner.²⁶ Även för de två andra reformerna som vi jämför med, sänkning av moms på restaurang- och cateringtjänster samt sänkningen av arbetsgivaravgifter för unga, är kostnaden per jobb betydligt lägre. Kostnaden för dessa två reformer är cirka 1,7–2,3 miljoner (restaurangmomsen) och mellan 1,0 och 1,6 miljoner (sänkta arbetsgivaravgifter).

Fastän reformen genererat sysselsättning så är det en förhållandevis dyr reform i jämförande med andra jobbskapande reformer. Till den kostnaden måste vi också ta hänsyn till att vi inte kan utesluta att den tränger ut sysselsättning i andra branscher, särskilt när konjunkturen är god. Eftersom sysselsättningen har ökat lite i förhållande till kostnaden, kan man fråga sig om dessa medel hade kunnat spenderas någon annanstans.

²⁴ En komplett analys skulle kräva att kostnaden för ROT-avdraget ställdes mot alla övriga potentiella utgifter i statsbudgeten samt att hänsyn togs till dödviktseffekterna av skatteupptaget. Eftersom Sverige har en relativt hög skattekvot finns det särskilda skäl att betona kostnadseffektiviteten per spenderad krona, se Sørensen (2010).

²⁵ Kostnaden ökar över tid.

²⁶ Se Tillväxtanalys (2019b)

5 Våra antaganden och betydelsen för resultaten

Antaganden i modellen

I en input/output-modell måste ett antal antaganden göras om förutsättningarna i produktionen i ekonomin. De mest grundläggande antagandena är att kostnaden per producerad enhet är konstant oavsett volym samt att olika insatsvaror- och tjänster inte kan ersättas med andra varor eller tjänster på kort sikt. Det innebär att effekterna beräknas vara linjära och modellen tar inte hänsyn till en avtagande effekt över tid. Detta antagande kan eventuellt leda till en överskattning av resultaten då denna reform över tid kan leda till höjda priser på tjänsterna.

Med anledning av detta har tidigare arbeten prövat att hantera dessa begränsningar i Raps genom att länka Raps och den rumsliga allmänna jämviktsmodellen (SCGE-modell) STRAGO.²⁷ I dessa arbeten ger Raps vissa förutsättningar till STRAGO som bearbetar dessa med hänsyn till priser och substitutionseffekter, vilket givit nya förutsättningar för de fortsatta beräkningarna i Raps.²⁸ Utvärderingen av dessa arbeten visade att en viss kvalitetsförbättring i resultaten men med ökade resursbehov. Det är alltså inte självklart att resultatförändringen som uppnås alltid motiverar den ökade resursåtgången för att köra Raps tillsammans med en SCGE-modell relativt att bara använda en MRIO-modell, i detta fall Raps.

Våra antaganden

De antaganden som vi gör för att skapa den alternativa utvecklingen utan ROT-reformen är grunden för våra resultat. I dessa antaganden finns det vissa osäkerheter som vi diskuterar i detta avsnitt.

Regeringens förslag att införa ROT-avdraget var ett förslag av flera i ett reformpaket av åtgärder för att dämpa effekterna och förbättra förutsättningarna för en återhämtning efter finanskrisen år 2008. Det innebär att utvecklingen på arbetsmarknaden år 2009 är avvikande från trenden. Av den anledningen gör vi nivåjusteringar i beräkningarna för att kompensera för den avvikelse som krisen innebär. Vi kan dock inte vara säkra på att beräkningarna därigenom lyckas justera för alla effekter av krisen eller andra konjunktursvängningar. En aspekt som är viktig att nämna är under åren för uppföljningsperioden går Sverige in i en högkonjunktur. Det innebär att det finns en sannolikhet att den genomsnittliga utvecklingen i byggbranschen kan förväntas vara högre än hur den var innan finanskrisen. Det vill säga att applicera den genomsnittliga utvecklingen *innan* finanskrisen kan underskatta hur utvecklingen i byggbranschen skulle varit *efter* finanskrisen, vilket skulle innebära en större tillväxt i en konjunkturkänslig byggbransch än den vi modellerar. Om så är fallet leder det till en överskattning av våra resultat. Däremot bygger den tidigare uppskattningen av genomsnittlig tillväxttakt på relativt lång tidsserie åren 1991–2008 (17 år) som innefattar både hög- och lågkonjunkturer. Vi bedömer därför att felskattningen inte är särskilt stor.

Eftersom ROT-avdraget har funnits i olika varianter och omgångar under 1990-talet samt under åren 2004–2005 kan det finnas en risk att det har påverkat sysselsättningen på arbetsmarknaden och dess struktur. Eftersom de alternativa scenarierna skattas under

²⁷ SCGE – Spatial Computable General Equilibrium, STRAGO står för Swedish TRAdE of GOods.

²⁸ ITPS (2009). Regionernas tillstånd 2008 och Sundberg, M., Anderstig, C., Almström, P. (2017) Vidareutveckling och kalibrering av STRAGO – TRV 2014/85475.

denna tidsperiod kan det ge en viss skevhet i modellskattningen. Även här bidrar beräkningar på en relativt lång tidsserie att risken för felskattning minskar.

Vår definition av vilka företag som räknas som ROT-nischade företag påverkar både omfattningen av sysselsatta och de effekter vi finner till följd av reformen. Vi gör bedömningen att företag som befinner sig i den lägre fördelningen av ROT-verksamhet är till viss del beroende av subventionen. En högre avgränsning av ROT-nischat företag riskerar att i analysen missa en större del av subventionen som utbetalas till dessa typer av företag och skulle på så sätt vara missvisade. Samtidigt hade omfattningen av ROT-reformen samt dess sysselsättning varit ännu större om vi inkluderat samtliga företag som utför ROT-tjänster.

Vi genomför modellberäkningar av spridningseffekterna i Raps på länsnivå. Det är också på den nivån som de flesta effekter uppstår. Däremot innebär detta att indirekta effekter som uppstår i andra delar av landet, det vill säga utanför det egna länet, inte är inräknade. De samlade indirekta effekterna kan därför i praktiken vara något större än vad som redovisas i rapporten. Den totala sysselsättningen kopplad till ROT-företagen kan alltså vara något underskattad.

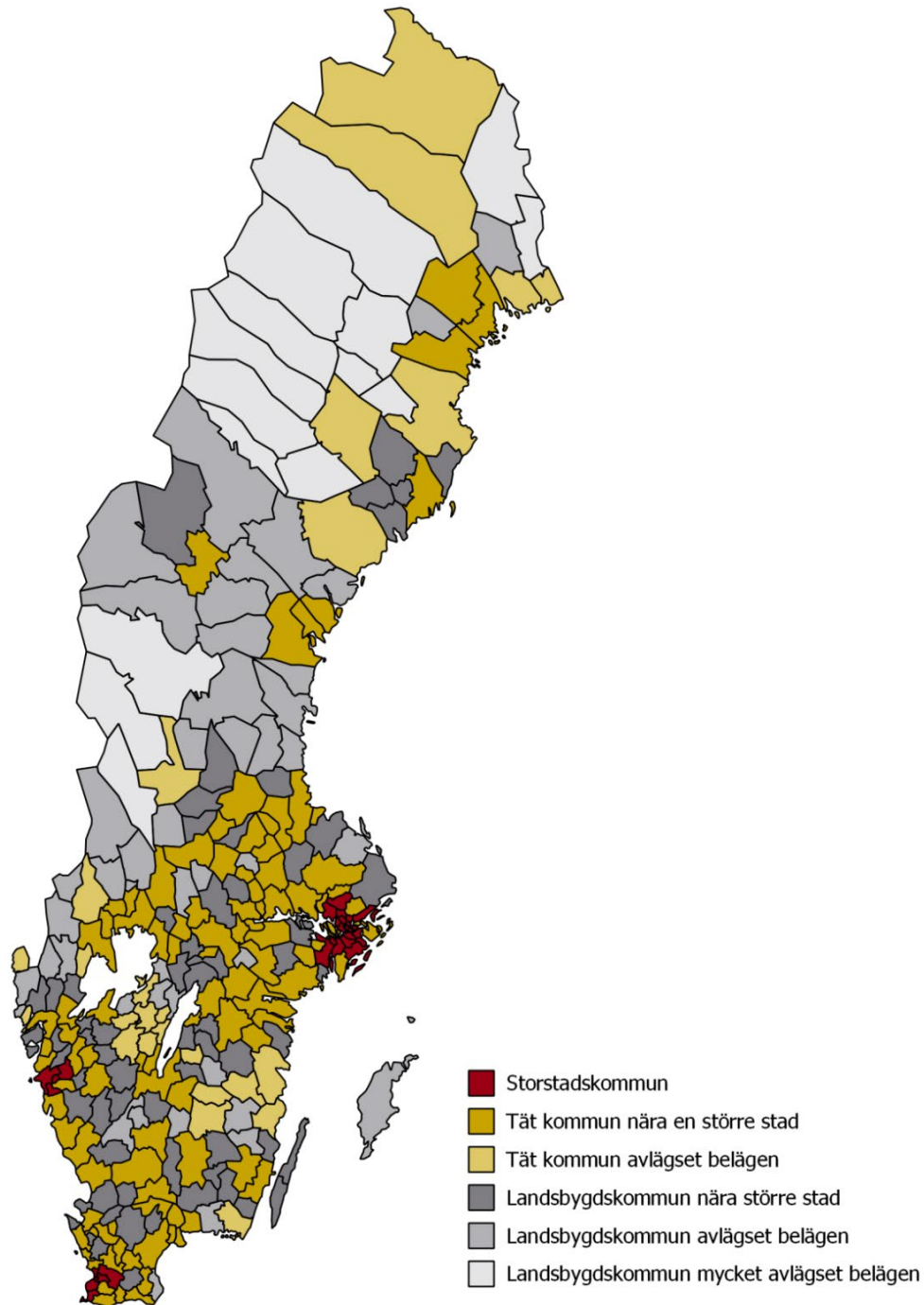
Undanträngningseffekter

Modellen tar inte hänsyn till undanträngningseffekter av jobb i andra branscher eller vad pengarna hade använts till istället. Det innebär att även om modellen gör en uppskattning av sysselsättningseffekter till följd av reformen kan vi inte säga att den totala och långvariga sysselsättningen i landet har ökat. Vi kan inte säga i vilka branscher en eventuell undanträngning har skett. Hur sysselsättningen hade utvecklats om pengarna används till något annat kan vi i denna studie inte heller uttala oss om.

Referenser

- ITPS. (2009). Regionernas tillstånd, 2009.
- NUTEK. (2009). Fordonsindustrin i nationell och regional belysning.
- Regeringen. *Skattereduktion för reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder*, Proposition 2008/09:178, Stockholm, 2009.
- Skatteverket. (2011). Om RUT och ROT och VITT och SVART, Rapport 2011:01. Stockholm: Skatteverket, 2011.
- Skatteverket 2020-01-10. Rut- och rotutbetalningar, statistik.
<https://skatteverket.entricscape.net/catalog/9/datasets/11>
- Sørensen, P.B. (2010). *Swedish Tax Policy: Recent Trends and Future Challenges*. ESO 4. Finansdepartementet, Regeringskansliet.
- Tillväxtanalys. (2010). Malmfälten under förändring – en rapport om arbetskraftsförsörjning och utvecklingsmöjligheter i Gällivare, Kiruna och Pajala. Rapport 2010:05.
- Tillväxtanalys. (2014a). Raps – En orientering om modellens teoretiska grunder. Östersund: Tillväxtanalys.
- Tillväxtanalys. (2014b). Bättre statistik för en bättre regional- och landsbygds politik, PM 2014:04, Östersund: Tillväxtanalys.
- Tillväxtanalys. (2019a). *ROT-reformen – beskrivning av företagens utveckling 2010–15*. PM 2019:02. Östersund: Tillväxtanalys.
- Tillväxtanalys. (2019b). *Utvärdering av RUT-avdraget- effekter på företagens tillväxt och överlevnad*. PM 2019:08. Östersund: Tillväxtanalys.
- Tillväxtverket (2014). Etableringen av Facebooks europeiska datacenter i Sverige och Luleå.
- Tillväxtverket (2018) Flexibelt startår i Raps – Förutsättningar och vägledning vid modellvalidering och kontrafaktisk analys.
<https://tillvaxtverket.se/download/18.711df2ad168b89e48861a721/1549443474794/Flexibelt%20bas%C3%A5r.pdf>
- Tillväxtverket. (2019). Raps- Teknisk modellspecifikation, version 5.04.

Bilaga 1: Regiontyp baserat på kommungrupper

Anm.: Indelningen avser 2014 års indelning enligt definitionerna nedan

Källa: Tillväxtanalys(2014b)

Definitioner av indelningen av kommuntyper

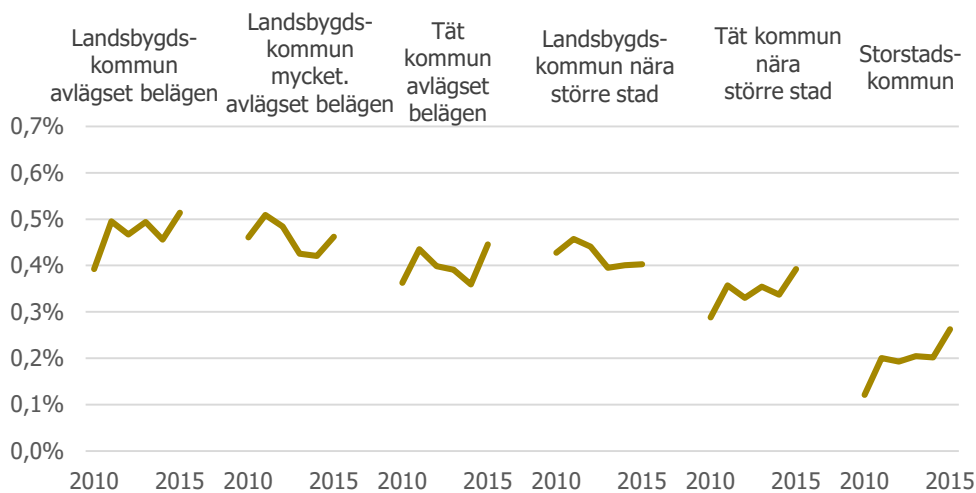
1. Storstad: Kommuner med mindre än 20 procent av befolkningen i rurala områden och en med angränsande kommuner samlad folkmängd på minst 500 000 invånare.
2. Tät kommun, nära en större stad: Övriga kommuner med mindre än 50 procent av befolkningen i rurala områden och minst 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till ett samhälle med minst 50 000 invånare.
3. Tät kommun, avlägset belägen: Övriga kommuner med mindre än 50 procent av befolkningen i rurala områden och mindre än 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till ett samhälle med minst 50 000 invånare.
4. Landsbygdskommun nära en större stad: Kommuner med minst 50 procent av befolkningen i rurala områden och minst 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till ett samhälle med minst 50 000 invånare.
5. Landsbygdskommun, avlägset belägen: Kommuner med minst 50 procent av befolkningen i rurala områden och mindre än 50 procent av befolkningen med mindre än 45 minuters resväg till ett samhälle med minst 50 000 invånare.
6. Landsbygdskommun, mycket avlägset belägen: Kommuner med hela befolkningen i rurala områden och med minst 90 minuters genomsnittlig resväg till ett samhälle med minst 50 000 invånare.

Bilaga 2: Täckningsgrad per regiontyp

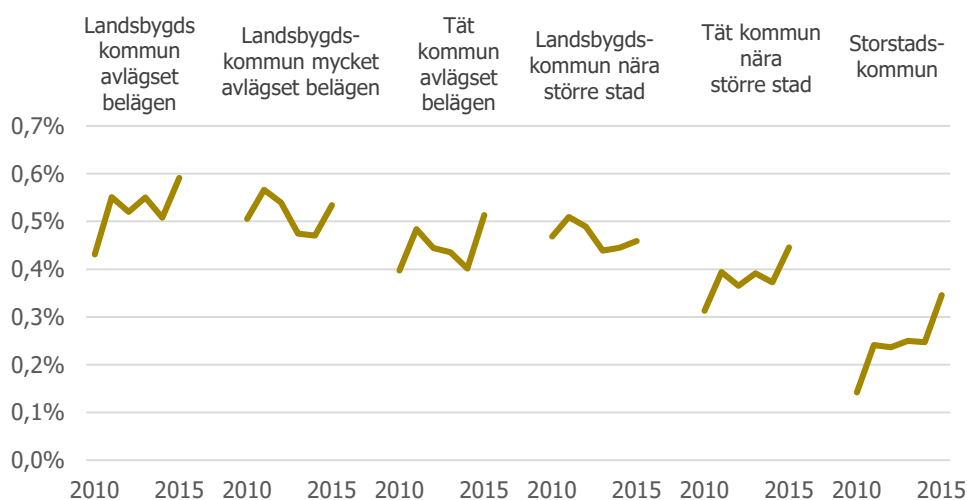
Regiontyp	Totalt antal kommuner	Kommuner i typlän	Andel kommuner i typlän
Storstadskommun	85	71	84 %
Tät kommun nära en större stad	130	83	64 %
Landsbygdskommun avlägset belägen	26	18	69 %
Landsbygdskommun nära större stad	12	10	83 %
Tät kommun avlägset belägen	26	18	69 %
Landsbygdskommun mycket avlägset belägen	11	11	100 %

Bilaga 3: Effekter som andel av sysselsättning

Figur 12 Direkta effekter, procentuell andel av sysselsatta per regiontyp, 2010–2015

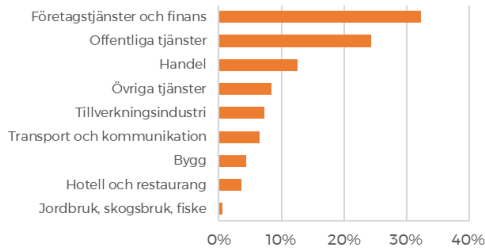
Figur 13 Total effekt, procentuell andel av samtliga sysselsatta per kommuntyp, 2010–2015

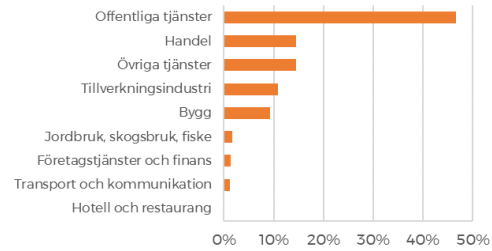
Bilaga 4: Branschfördelning av indirekta effekter

Figur 14 Indirekta effekter av minskad sysselsättning i alternativt scenario, per kommuntyp, procentuell fördelning. Genomsnitt 2010–2015

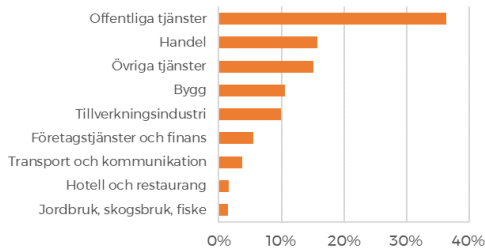
Storstadskommun

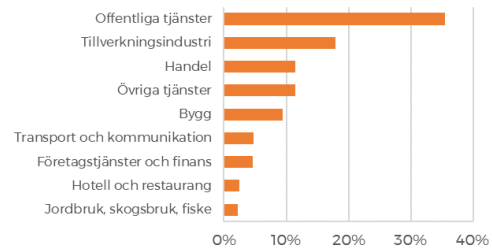
Tät kommun nära en större stad

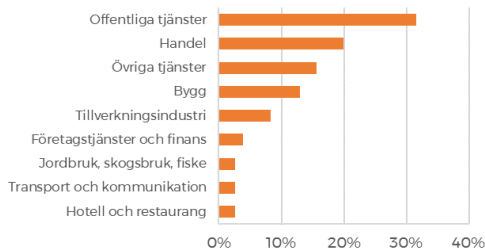
Tät kommun avlägset belägen

Landsbygdskommun nära större stad

Landsbygdskommun avlägset belägen

Landsbygdskommun mycket avlägset belägen

Tillväxtanalys har regeringens uppdrag att analysera och utvärdera statens insatser för att stärka Sveriges tillväxt och näringslivsutveckling. Genom vår kunskap bidrar vi till att effektivisera, ompröva och utveckla tillväxtpolitiken samt genomförandet av Agenda 2030.

I vårt arbete fokuserar vi särskilt på hur staten kan främja Sveriges innovationsförmåga, på investeringar som stärker innovationsförmågan och på landets förmåga till strukturomvandling. Dessa faktorer är avgörande för tillväxten i en öppen och kunskapsbaserad ekonomi som Sverige. Våra analyser och utvärderingar är framåtblickande och systemutvecklande. De är baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Sakkunniga medarbetare, unika databaser och utvecklade samarbeten på nationell och internationell nivå är viktiga tillgångar i vårt arbete. Genom en bred dialog blir vårt arbete relevant och förankras hos dem som berörs.

Tillväxtanalys finns i Östersund (huvudkontor) och Stockholm.

Den kunskap vi tar fram tillgängliggör vi på www.tillvaxtanalys.se. Anmäl dig gärna till vårt nyhetsbrev för att hålla dig uppdaterad om våra pågående och planerade kunskapsprojekt. Du kan även följa oss på Twitter, Facebook och LinkedIn.

